

GOIGS I DEVOCIÓ POPULAR

per MARGARITA BRIONES i JOAN SANTACREU

Aquest Dossier és una aproximació a l'estudi dels Goigs i de la Devoció Popular al Berguedà, des dels punts de vista històrico-antropològic. El projecte d'aquest treball va merèixer el primer premi de tema lliure del "II Premi Pinós i Mataplana".

Trajectòria històrica de la Devoció Popular al Berguedà. Un intent de síntesi.

Aquest treball és una síntesi d'un estudi molt més ampli que vàrem iniciar fa uns tres anys, sota la direcció de Josefina Roma, professora del Departament d'Antropologia de la Universitat de Barcelona, el projecte del qual va obtenir el primer premi de tema lliure del "II Premi Pinós i Mataplana" (1985). Per tal d'adequar-lo a un article de les característiques del present, hem suprimit de l'original algunes parts molt extenses (diversos inventaris, dades i gràfiques estadístiques, etc.) i n'hem alleugerit considerablement d'altres.

Cal dir que el treball resta obert en molts aspectes. Per exemple, si bé estem segurs d'haver recollit —i estudiat— gairebé tots els goigs marians del Berguedà en les seves diferents versions, sospitem que n'hi deuen haver d'altres dedicats a sants i santes que s'han escapat de la nostra tasca recopilatòria. A part d'això, aquest és un tema que es presta a ser analitzat des d'òptiques molt variades: antropològica, històrica, religiosa, literària, iconogràfica, etc.

Tampoc no ems hem atrevit a formular algunes hipòtesis i conclusions que hem intuït com a certes, ja que calia confrontar-les amb dades l'obtenció de les quals s'ha revelat, ara per ara, extraordinàriament complexa. A la dificultat de la investigació s'hi ha afegit, en

aquest cas, la manca d'estudis sobre els goigs des d'un vessant històric i/o antropològic, als quals acudir com a material de suport. Malgrat ésser un gènere tan àmpliament conreat (es calcula que a Catalunya n'existeixen uns trenta mil),¹ que ha despertat la dèria col·leccionista des de fa molts anys, no hi ha massa treballs seriosos sobre el tema, llevat de diversos aplecs prou complets i d'alguns estudis importants, però molt especialitzats.²

Exposades aquestes consideracions, resta afegir la intenció divulgativa d'aquest treball, que vol constituir, com dèiem al projecte presentat al "II Premi Pinós i Mataplana", una "aproximació a l'estudi dels goigs i de la devoció popular al Berguedà".

Volem fer constar el nostre agraïment a tothom qui ens ha ajudat, als capellans de moltes parròquies que han contestat pacientment les nostres enquestes i, especialment, als mossens Ramon Viladés, de Puig-reig, Climent Forner, de Navàs, i Enric Bartrina, de Guardiola de Berguedà, per la seva amabilitat i col·laboració en tot allò que els hem demanat.

* * *

L'esquema del treball es pot dividir en dues parts: d'una banda,

l'estudi de l'evolució popular a la nostra comarca i, d'una altra, l'estudi dels goigs com a document literari que ens informa d'uns hàbits i actituds, d'uns aspectes morals i religiosos d'una col·lectivitat.

La primera part l'hem desenvolupada en dues direccions. Primera, intentant esbrinar quina ha estat, a grans trets, la trajectòria històrica de la devoció popular al Berguedà; amb aquest objecte hem pres com a punts de referència bàsics dos tipus de testimonis materials que ens ha llegat aquesta devoció, com són els llocs de culte i els goigs que des de l'Edat Mitjana es canten a figures amb una dimensió espiritual i a la divinitat en totes les seves manifestacions.

D'altra banda, i arran d'unes enquestes que vàrem distribuir entre els capellans de totes les parròquies de la comarca, ens ha estat possible d'obtenir una panoràmica prou completa de la religiositat popular en l'actualitat. A partir d'aquí, i donat que hem pogut constatar com el cant dels goigs continua essent una mostra prou viva de devoció popular, ens hem centrat també en aquest tema a l'hora d'estudiar la devoció en el present.

Cal dir que l'anàlisi l'hem basada sovint en dades quantitatives i en les conclusions que es poden

deduir a partir de l'establiment de correlacions entre aquestes dades. Vegem, doncs, en primer lloc, les següents taules:

Evolució de la devoció

A partir d'aquestes taules podem veure com tant pel nombre de llocs de culte existents (amb culte efectiu o no) com per la quantitat de goigs (que es canten o s'han cantat), al Berguedà ha predominat tradicionalment el culte als sants. Seguidament ve la Mare de Déu i, ja a força distància, les santes i, finalment, Crist i altres advocacions.

Aquest fet no és pas casual; pel contrari, és fruit d'uns processos socio-culturals força complexos que, històricament, han observat una evolució similar a tota l'Europa occidental. Seguint W. A. Christian,⁴ hom pot afirmar que a Catalunya prevalgué, fins ben entrada la Baixa Edat Mitjana, una devoció popular pels sants, centrada en les relíquies o sepulcres dels primers màrtirs cristians, eremites i bisbes. Igualment tingueren una gran difusió els grans sants internacionals i els sants francesos, aquests darrers per influència de la diòcesi de Narbona. Aquesta devoció popular convivia i es combinava amb una veneració "institucionalitzada" a la figura internacional de Maria.

A partir del segle XI, la devoció mariana començà a prendre una forta embranzida, que s'accentuà a partir del segle XIII, coincidint amb un fort declivi del nombre de nous sants a tota l'àrea nord-oest de la Mediterrània.

La devoció pels sants locals i internacionals va renéixer a començaments del segle XVI i es perllongà fins a mitjans segle XIX. Durant aquest període experimentaren un gran auge els sants que Christian anomena "epidèmics", és a dir, aquells el poder taumatúrgic dels quals estava especialitzat contra les malures pandèmiques que periòdicament assolaven les terres catalanes.

A la segona meitat del segle XIX, els avenços científics en medicina i l'adopció, per primera vegada, de mesures higièniques de caràcter

RELACIÓ ENTRE LLOCS DE CULTE I GOIGS DEL BERGUEDÀ

	llocs de culte	advocacions	goigs	advocacions
Dedicats a sants	192	53	84	46
" santes	32	13	17	13
" Maria	130	63	75	40
" Crist	26	5	5	2
" Santíssima Trinitat	2	1	3	1
" Sagrada Família	1	1	—	—
" Adoració Perpètua	2	1	—	—
D'advocació desconeguda	1	—	—	—

Relació entre llocs de culte i goigs del Berguedà

públic i generalitzat, provocaren una retirada de les passes epidèmiques. Lògicament, la devoció als sants "epidèmics" sofrí una forta davallada a partir d'aquest moment, ja que en la mentalitat popular deixà de tenir sentit la sol·licitud de les seves intercessions miraculoses. Pel contrari, es reprengué amb força el culte a Maria com a figura polivalent.

El Berguedà és una mostra prou significativa de tot el que hem estat apuntant. El cas de Sant Martí de Tours, per exemple, és emblemàtic pel que fa a la devoció popular a la nostra comarca durant l'Edat Mitjana: del centenar i escaig d'esglésies romàniques del Berguedà, n'hi ha tretze advocades a aquest sant bisbe. Junt amb Sant Martí, la figura més venerada d'aquesta època és la de Maria, a qui s'advocaren vint-i-un llocs de culte abans del segle XIII. Si continuéssim amb un anàlisi pormenoritzada, veuríem com es confirma aquest esquema: d'una banda, una gran devoció a determinats sants i, d'una altra, una presència molt significativa de Maria.

Durant l'època moderna, la devoció als sants "epidèmics" fou molt important a la nostra comarca, com ho mostren molts goigs "que se cantan des de temps immemorials" a sants "advocats" contra les epidèmies. Els tres més

significatius són Sant Sebastià, Sant Roc i Sant Marc. També daten d'aquesta època molts vots del poble fets en ocasió d'un flagell epidèmic. La manca de dades fiables fa que sigui molt difícil precisar amb exactitud dates i referències contingudes en alguns goigs que hem pogut localitzar. Per exemple, en els *Goigs del Gloriós Sant Roch Patro de la Vila de Gironella (1675?)*, hi trobem els següents versos:

De setanta hù en l'any
à Vós est Poble clamà
y del mal cessà lo afany
luego que vos invocà...

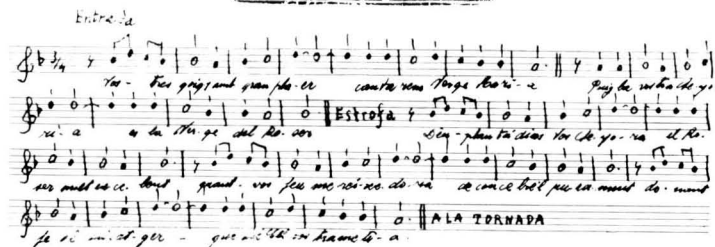
La data, es refereix a 1671? Potser a 1651, any que cau dintre del terrible flagell de 1647-1651? Cal tenir en compte que molts goigs, abans de ser impresos per primera vegada, han estat cantats "des de temps immemorials". No costa, doncs, imaginar que alguna referència pugui haver estat innocentment tergiversada. Hi ha, en canvi, altres mostres de religiositat popular que sí poden ser datades amb precisió. Per exemple, mossèn Josep Armengou documenta fefaentment que fou a l'any 1687 quan el poble de Berga féu el vot de sant Marc en agraïment d'haver estat deslliurat d'una plaga de llagosta que assolà la ciutat durant força dies.⁵ Fem notar que, durant la plaga, es sol·licità repetidament la intercessió de la Mare de Déu de Queralt. El cul-

Goigs

de

Mtra. Sra. delROSERParròquia

de

Sant EsteveBagà

Goigs del Roser, uns dels més freqüents arreu.

te als sants "epidèmics" no estava renyit, doncs, amb una gran devoció a Maria.

Del culte a la Mare de Déu durant l'època moderna, n'han restat molts testimonis que, aquí, no podem analitzar amb detall. El pare Narcís Camós en parla, amb una fe abundant, en el seu *Jardín de María* (Barcelona, 1657).⁶ Vegem-ne un exemple. A propòsit de la Mare de Déu de Gresolet, el pare Camós escriu que la seva intercessió deixa "consolados a los que de tan diferentes partes la visitan, e inclinados a su veneración a los que oyen su nombre, experimentando unos y otros muchos favores por su medio en las necesidades y ocasiones que la invocan..."⁷

De la devoció a Maria a l'època contemporània, en parlarem més endavant.

Aquestes alternances i variacions en les figures objecte de gran devoció popular obeeixen, com hem dit, a uns processos socio-culturals molt complexos dels quals només n'hem apuntat algunes de les causes. Caldria fer una anàlisi molt més àmplia per explicar-los en profunditat, en la qual s'haurien de tenir en compte molts factors: política religiosa de les esglésies locals i de la jerarquia vaticana al llarg de la història, com i quan es varen fer les repoblacions de l'Edat Mitjana en cada àrea determinada, quines

advocacions gaudien de més predicament en el moment de constituir-se nous assentaments de població a l'època moderna i a l'època contemporània, quin paper han jugat l'eremitisme o les ordes religioses en zones concretes, etc. És una anàlisi que, evidentment, aquí no podem fer. A part, seria molt qüestionable intentar esbrinar aquests interrogants cenyint-nos a un marc local tan reduït com és el que és objecte d'aquest treball. Com diu C. Lisón Tolosana, "la territorialitat no és criteri suficient per tal que el grup humà que l'ocupa sigui objecte d'anàlisi antropològica".⁸

"Advocats" entre Déu i els homes

Queda encara una altra qüestió de què no hem parlat. ¿Com és que Déu i Jesucrist, en tot el ritual litúrgic, no es trobin directament representats en moltes manifestacions de la religiositat popular? ¿Com és que, en molts aspectes, la devoció popular s'hagi orientat principalment als sants i a Maria? Seguint amb el discurs de Christian, aquest fet podem probablement atribuir-lo a una raó: Crist i, sobretot, Déu, com a figures espirituals més poderoses, són percebuts per la mentalitat popular com a ens metafísics, allunyats de la ter-

ra, encara que amb una estreta relació amb aquesta, ja que en dirigeixen el seu funcionament. Però precisament per actuar com a "directors", es troben en una altra dimensió, inassequibles. Així, el poble és conscient que estan per sobre de les altres figures que invoca. Per exemple, i tornant al nostre àmbit concret, al goig de l'Evangelista Sant Mateu, que es canta a l'Ametlla de Merola, hom diu:

Apòstol i Evangelista
i màrtir Déu us volgué

Al del protomàrtir Sant Esteve, de Bagà:

puig miracles cada dia
lo Senyor obra per Vós

I al de Santa Maria de la Guàrdia, de Sagàs, es posa de manifest la supeditació de la Verge a Déu:

ans que els segles existissin
ereu ja en la ment de Déu

Succeix, doncs, que la Verge i, especialment, els sants, actuen com a "advocats", intercessors i intermediaris entre el Déu llunyà i els homes, paper que poden jugar amb eficàcia tenint en compte la seva anterior condició d'humans, que els permet comprendre molt bé les vicissituds de la terra als ulls dels creients. En el goig de la Mare de Déu de la Quar es manifesta d'una forma molt patent la qualitat d'intermedària de Maria:

entre terra i cel posada
sou la maternal llaçada
que uneix l'home amb el Senyor

També és interessant destacar que, numèricament, predomina el culte a personatges masculins —sants i Jesucrist— front als femenins —santes i Mares de Déu—: als primers els corresponen 217 llocs de culte i 89 goigs, front als 162 llocs de culte i 92 goigs dedicats a figures femenines. No obstant això, hi ha més advocacions diferents d'aquestes darreres (77) que no pas dels primers (65). En concret, quant a Maria, hi ha una gran quantitat d'advocacions, que vénen determinades per moltes circumstàncies:

—Pel poble on és venerada (Santa Maria d'Avià, etc.)

—Pel lloc concret on és venerada (Mare de Déu del Bosc, etc.)

—Per un nom amb significat propi, freqüentment relacionat amb la natura, que sovint coincideix amb

el del santuari on és venerada (Mare de Déu de Paller, etc.).

—Per facultats de la Verge o altres elements d'ordre espiritual (Mare de Déu de la Consolació, etc.)

—Per alguna de les accions o goigs terrenals de Maria (Puríssima Concepció, etc.)

D'aquí es poden deduir diverses coses, a part de la preeminència a la nostra comarca —quantitativament parlant— del culte a la masculinitat: la devoció a les Mares de Déu és, tret d'alguns casos, de caire més local, mentre que el culte als sants i a Jesús es dirigeix a figures més universals. En un altre sentit, l'escassetat de santes ve a indicar que la feminitat ha estat bàsicament absorbida per Maria, d'igual manera que també ha reunit en la seva persona les qualitats de bondat, redempció, humanitat...que altres vegades s'han atribuït en gran mesura a Crist.

Però, tornant al tema central d'aquest apartat, cal remarcar que la relació entre llocs de culte i goigs no significa que hi hagi una equivalència exacta entre els titulars de les esglésies i les advocacions a què es dediquen els goigs. Pel que fa als sants, les advocacions que compten amb més titularitat de llocs de culte són: Miquel (20), Martí de Tours (19), Joan Baptista (14), Andreu (12), Sadurní (11), Jaume, ap. (9), Vicenç (8) i Esteve (7). En canvi, els goigs que es canten a més llocs, sempre segons els que hem pogut localitzar, són: Martí de Tours (11), Isidre (6), Roc (5), Joan Baptista (4) i Esteve (4). Pel que fa a les santes titulars més nombroses, el primer lloc l'ocupa Magdalena (9), seguida d'Eulàlia (7) i Margarida (5). Els goigs més cantats són els de Santa Bàrbara (10 llocs), seguits dels dedicats a Llúcia (3), Eulàlia de Mèrida (2) i Rita de Cassia (2).

Aquest fet pot ser a causa de moltes raons que, a la vista dels testimonis materials que hem pogut localitzar, desconeixem en gran part. Podria ser, per exemple, que molts goigs antics s'haguessin perdut al ser desplaçats pel culte a altres sants, romanent tanmateix les seves capelles i esglésies. També es podria adduir, en alguns casos, que la devoció que podríem qualificar

d'"institucionalitzada" anava per un cantó i la devoció popular per un altre. De tota manera, aquesta darrera possibilitat sembla poc consistent, tenint en compte que una de les advocacions de què hem aconseguit trobar més goigs és Sant Isidre, d'origen castellà, qui sembla que a partir de l'època borbònica va desplaçar altres sants, abans més arrelats entre la pagesia catalana, que acomplien la mateixa funció de patrons del camp. Per tant, va ser el poble qui va acceptar el culte a aquest sant a força de venerar-lo, encara que fos per influència institucional de l'església.

Hem d'afegir encara alguna cosa més sobre determinats goigs. Referent als de Sant Isidre, malgrat que només n'hem trobat de sis llocs diferents, suposem que es devien cantar a la majoria d'indrets de la nostra comarca, sobretot abans de la primera embranzida industrialitzadora. Un goig que segurament deiva servir de model per a llocs molt diversos és el que comença: "*Puix que sempre sou* (o haveu o heu) *estat*", ja que l'hem vist repetit en moltes edicions de diferents parròquies.

Quant als goigs de sant Sebastià, Sant Roc i Sant Marc, també pensem que passa una cosa semblant als de Sant Isidre, sobretot pel que fa referència als dos primers, atesa la seva gran difusió per tota la

geografia catalana. Hi ha una lletra dels goigs de Sant Roc que igualment podria haver servit de model per moltes edicions: "*Déu etern per sa clemència*", o alguna versió similar.

No cal dir que els goigs a la Mare de Déu del Roser es devien cantar a molts més llocs de la comarca dels que hem pogut comprovar per haver-ne restat alguna edició. Una lletra molt repetida devia ser la que comença: "*Vostres goigs amb gran plaer*", molt difosa a tota Catalunya.

En general, podríem parlar de molt goigs perduts, ja que la tradició de devoció popular a molts sants no es correspon al nombre de goigs que hem pogut localitzar.

1

EL CULTE A MARIA A L'ÈPOCA CONTEMPORÀNIA. ALGUNES OBSERVACIONS SOBRE ELS SANTUARIS MARIANS DEL BERGUEDÀ

Si el culte a Maria no ha deixat de tenir vigència, és als segles XIX i XX quan adquireix una dimensió més important, qualitativament i quantitativament. La mare de Déu, com a figura espiritual polivalent, desplaça sovint altres figures que havien gaudit de gran predicament. Per exemple, en ocasió dels

A. LUIGI

Santa Magdalena és una de les advocacions més populars.

últims brots epidèmics és Maria a qui s'invoca freqüentment. Així succeeix durant l'epidèmia de còlera de 1854:

Anys de grans calamitats
mil vuit cents cinquanta quatre,
quan el còlera va batre
pobles, viles i ciutats;
vostres devots són salvats
pel vostre Cor maternal.

(Goigs de la Mare de Déu de la Popa)

Corrent l'any sinquanta quatre
Del segle dinou, Senyora,
Mostrantvos gran protectora
Del còlera nos llibrareu.

(Goigs de la Mare de Déu de Paller)

Hi ha dos fets que contribueixen enormement a popularitzar i eixamplar la devoció a Maria: el canvi de titularitat, el 1880, al Santuari de Lurdes de la Nou (Sant Isidre és reemplaçat per Maria), i la coronació canònica de la Mare de Déu de Queralt, el 1916. Aquest darrer, rellança amb gran força el Santuari de Queralt com a centre devocional del Berguedà. Lurdes i Queralt són, a més, els dos santuaris de la comarca que atrauen més gent forània. Pel que fa al Santuari de Falgars, molt important als pobles veïns, no es pot parlar d'una atracció supracomarcal considerable.

La importància del culte a Maria queda també palesament reflectida en les nombroses edicions de

goigs marians. Hem de remarcar que moltes Mares de Déu de la comarca tenen més d'un goig amb lletra diferent, cosa que prova la vitalitat del seu culte. Concretament, hem trobat dos textos diferents dels goigs de les següents Mares de Déu: Antiguitat, Baells, Consolació, Corbera, Esposes, Falgars, Guàrdia, Santa Maria de N'Hug, Lurdes de la Nou, Oms, Remei, Roser, Torrents i Tossals. Amb tres lletres diferents, tenen goigs la Mare de Déu de la Mata i la del Monestir de Valldaura. La Mare de Déu de Gresolet i la de la Quar tenen quatre textos diferents. Finalment, la Mare de Déu de Queralt té set goigs diferents, dos dels quals estan escrits en castellà. Si a aquests goigs hi afegíssim "Aves", "Virolais" i Himnes, completariem un cançoner marià molt considerable.

Cal dir que molts dels goigs a Maria daten d'èpoques recents. I encara se'n segueixen fent. Com a exemplem citem els magnífics —i divertits— *Goigs a Santa Maria de Castellar de N'Hug*, el text dels quals fou escrit per mossèn Climent Forner el 1980.

Els santuaris: llocs estratègics de culte

És en els santuaris, on el culte a Maria es manifesta de forma més important i on es celebren els

aplecs i festes religioses més concorregudes. Històricament també ha estat en les santuaris on altres mostres de la religiositat popular han assolit una magnitud considerable (ex-vots, confraries, etc.)

Els santuaris berguedans són els següents: Mare de Déu de Queralt, Falgars, Corbera, la Quar, Gresolet, Paller, de l'Antiguitat, de la Guàrdia, de la Consolació, dels Oms, de Pinós, Tossals, Lurdes de la Nou, dels Torrents i de la Mata.

Cal remarcar que tots ells són dedicats a la Verge i estan situats en punts estratègics de la regió, en el sentit que es tracta d'indrets que de per sí tenen un atractiu natural; ja sigui perquè dominen una àmplia extensió de terra (per exemple, Queralt, Tossals, Falgars...), perquè estan al punt més profund d'una vall (Gresolet, Paller...) o bé per una altra raó similar.

És també interessant analitzar el significat dels noms concrets amb què es designa a la Mare de Déu: "Queralt", de la mateixa manera que "Tossals", significa un lloc elevat; "Paller" deriva de palla i "Pinós" de pi, mentre que "Falgars" té una clara relació amb les falgues. En el cas de la Mare de Déu de la Mata està molt clar el sentit, a l'igual que passa amb la Mare de Déu dels Torrents i la dels Oms.

Per la seva banda, el niu de corbs que dona lloc al nom de "Corbera" està en aquest cas situat dins una cova. I, finalment, un gresol (d'on deriva la Verge de Gresolet) és un espai amb forma de cossi, i més concretament és el lloc on es fonen certes substàncies mitjançant un alt grau de calor.

És de destacar l'estreta relació amb la natura que tenen tots aquests elements que ha proporcionat una advocació a la Mare de Déu: una mata és el brot d'una planta acabada de néixer; la falgueira i el pi romanen sempre verds i plens de vida, mentre que la palla estableix una connexió amb el gra, i per tant amb l'element que en sí mateix conté també la vida.

La Mare de Déu dels Torrents ens porta a enllaçar amb el tema de l'aigua, tan freqüentment associat a la Verge: l'aigua corrent, amb el seu moviment, torna també a simbolitzar

R. VILADÉS

Els santuaris sempre solen estar situats en punts estratègics de gran atractiu natural. Santuari de La Quar.

zar la vida i, alhora, la fecunditat, donat que és necessària per a fertilitzar les terres. Sobre aquest tema tornarem més endavant.

Quant a les Mares de Déu de Queralt i dels Tossals, no cal dir que l'altitud sempre s'ha relacionat amb l'espiritualitat (l'elevació respecte a allò material) i amb la divinitat.

I, finalment, el sentit del gresol es pot associar amb el punt on tenen l'origen el foc i la llum, en aquest cas la Verge Maria. El factor llum també l'analitzarem amb més detalls en les planes següents.

Així, doncs, i a manera de síntesi, podem plantejar com a bastant probable que els punts que han generat totes aquestes advocacions de la Mare de Déu es tracten de llocs on, ja abans de l'arribada i difusió del Cristianisme, es practicava un culte a forces relacionades amb la terra o amb el món superior. Els cims de les muntanyes, les fonts, les coves, etc., són indrets molt concrets que per la seva particularitat o per la seva situació estratègica sempre han adquirit un significat especial pels homes que els han contemplat.

2

LA RELIGIOSITAT POPULAR, AVUI

Moltes manifestacions de devoció popular (el mateix cant dels goigs, per exemple), festes locals o aplecs comarcals són costums que, tot i que han retrocedit en comparació a temps passats, encara persisteixen amb prou força. Així ho hem pogut constatar tant per les enquestes distribuïdes a les parròquies com per haver acudit personalment a algunes de les festes més significatives. Per raons òbvies, no en podem fer aquí un inventari exhaustiu. No obstant, parlarem, a grans trets, de com es desenvolupen en l'actualitat.

Aplecs i festes

Generalment, es comença fent una processó que acaba a l'església o lloc de culte advocat al Sant o Mare de Déu en qüestió. Un cop

R.VILADÈS

El Dilluns de Cinquagesma, Falgars celebra un aplec multitudinari a l'entorn de la Mare de Déu i la Dansa (1972).

ha arribat la gent, es celebra una missa i, en acabar, es canten els goigs i els fidels es dirigeixen a venerar la imatge.

Si es tracta d'un aplec important, la gent es queda a dinar pels voltants, a l'aire lliure o en algun restaurant. A la tarda, es resa el rosari i es tornen a cantar els goigs, complets o solament algunes estrofes.

A part d'aquest ritual religiós, és molt freqüent que també hi hagi ballada de sardanes o altres danses populars. En concret, podem posar l'exemple de la celebració que el dilluns de Pasqua es dedica a la Mare de Déu de Falgars, on vàrem estar presents. És un dels aplecs més importants de la comarca al qual hi solen acudir unes dues o tres mil persones que provenen majoritàriament de la Pobla de Lillet (per ser el santuari d'aquesta població), de Guardiola de Berguedà i de Sant Julià de Cerdanyola. En aquest cas particular no hi ha processó (tot i que anteriorment n'hi havia hagut), però, en canvi, s'ha conservat un altre element extern a l'esdeveniment religiós. Ens referim a la "Dansa de Falgars", d'origen medieval, en la qual es ritualitzen tota una sèrie de relacions feudals que mereixerien un estudi a part.

El rector de Guardiola, amb qui vam tenir ocasió de parlar-ne, ens

va comentar que es tracta d'una festivitat molt arrelada entre la gent de la comarca. El participar en la festa es fa al marge que es tingui o no es tingui fe; la Mare de Déu de Falgars esdevé una espècie de mite pels vilatans de la Pobla i dels pobles veïns, fins al punt que si bé poden fer i permetre crítiques al rector, a l'església o a algun altre aspecte de la vida religiosa, la Mare de Déu de Falgars és intocable. Aquesta apreciació la podríem fer extensible a altres llocs de la comarca (per exemple, els berguedans respecte a la Mare de Déu de Queralt).

Veiem així, d'una forma evident, com en aquest tipus de celebracions, s'hi barreja la devoció religiosa i el sentit lúdic-festiu de tota celebració popular. De la mateixa manera, tampoc s'ha de menysprear el fet que qualsevol activitat que aplega un nombre considerable de persones d'un mateix col·lectiu territorial, serveix d'alguna manera per fomentar la cohesió grupal. És en aquest sentit que s'ha d'emmarcar també avui dia el cant dels goigs, sense, naturalment, menystenir-ne el contingut religiós. Ens sembla bastant clar que la finalitat prioritària amb què es canten els goigs en l'actualitat no és pas la que s'expressa en la lletra d'aquestes cançons religioses, ja

que és evident que, en molt casos, ha quedat desfassada en tant que respon a unes necessitats i a una mentalitat del passat.

Benediccions

Actualment, tot i que el costum de fer benediccions tendeix a minvar, encara persisteix en força ocasions. Els tipus de benediccions més freqüents avui a les parròquies del Berguedà, segons les dades que es desprenen de les enquestes, són les del pa i del terme; és a dir, l'aliment bàsic i l'espai més proper i quotidià. A continuació segueix en importància un tipus de benedicció moderna, com és la dels vehicles per Sant Cristòfol, que ha adquirit un lloc preeminent front a altres benediccions, com ara la dels animals domèstics i de càrrega que es fa per Sant Antoni

abat, que tenien raó de ser dins un context avui desaparegut.

Altres benediccions que encara perduren a la comarca són les dels fruits que es fa per Sant Blai (3 de febrer), així com la dels rams, per Sant Pere màrtir (29 d'abril) i, en menor mesura, la de les candeles, per la Candelària (2 de febrer).

Formes de benedicció com la del salpàs o la dels animals ja esmentada es troben en clar retrocés.

En determinades parròquies es mantenen uns tipus de benediccions que podríem qualificar d'específiques, com són la de la cendra a Sant Vicenç d'Obiols, la de les flors que es fa per Sant Jordi a Sant Andreu de Sagàs o la de les cavalleries a la festa dels Elois, de Berga.

Finalment, cal remarcar que, mentre que la majoria de benediccions tenen assignat arreu un dia i un Sant concrets, les benedic-

cions del pa i del terme es fan a cada parròquia en dates diferents, que normalment coincideixen amb festes o aplecs d'especial significació per a la parròquia.

Rogatives extraordinàries

En segles passats era costum molt estès a la majoria de parròquies del Berguedà fer pregueres públiques en temps de calamitats que podien fer perillar la pròpia supervivència dels vilatans. El motiu que més sovint desencadenava un acte d'aquest tipus era —i, en determinats casos, encara ho és— una perllongada sequera que malmetés les collites. En menor grau, resten testimonis de rogatives extraordinàries en ocasió d'altres amenaces per les terres o les persones (epidèmies de pesta o còlera, plagues de llagosta...)

Normalment es feia una processó, moltes vegades a un santuari veí per tal de davallar la imatge de la mare de Déu en sol·licitud de protecció. Molts vots del poble (per exemple, els de Sant Marc de Berga i de Gironella) tenen l'origen en situacions d'aquesta mena.

Tenim notícia que encara recentment s'han fet rogatives d'aquest tipus. Concretament, fa uns cinc o sis anys es va anar en processó al Santuari dels Torrents per demanar pluja.

R. VILADÉS

Les benediccions del pa i el terme són freqüents. Capella de Vilalta (Merlès)

ARXIU LUIGI

Els ex-vots es troben en decadència.

PUNTAS

L'any 1983 la Mare de Déu dels Torrents va sortir a Correà per demanar la pluja.

Promeses, ex-vots i ofrenes

El costum de portar ex-vots a les esglésies també es troba actualment en decadència. Amb tot, encara se'n poden veure als Santuaris de Queralt, de Falgars o de Lurdes de la Nou i a capelles com les dels Sants Metges del Cint, el Remei d'Avià, Sant Ramon i Santa Magdalena de Vallcebre, etc.

Aquest tipus de devoció ha quedat pràcticament reduït a l'ofrena de flors, a les llànties enceses i a l'encàrrec de misses.

Els llocs de culte més freqüent escollit pels promenters i malalts de la comarca són els santuaris tradicionals (Queralt, Lurdes de la Nou, les Esposes, l'Antinguitat...)

Els goigs del Berguedà

1

ASPECTES MORFOLÒGICS

Com ja assenyalàvem en pàgines anteriors, l'estudi dels goigs es pot fer des de molts punts de vista, essent un d'ells la vessant morfològica. Donat que es tracta d'uns documents que resultaran familiars per la majoria de lectors, aquest apartat només el tractarem de manera esquemàtica.

Direm per començar que el *format* de la majoria dels goigs sol correspondre a la mida estàndard i tradicional "in folio" (de 310 x 210 mm a 320 x 220 mm), existint, però, alguns formats atípics.

La *tinta* amb què estan impresos és gairebé sempre negra, llevat d'alguns casos en què és marró, blau o amb detalls vermells.

Sovint hi figuren *ornaments* de tipus floral i/o geomètrics, tot i que bastants goigs no tenen ornamentació a part de la imatge de l'advocació.

El text se sol ordenar en 3 —o bé en 2— *columnes*, i en la pràctica totalitat dels casos, tot el conjunt apareix emmarcat per una *orla*.

El número d'*estrofes* que els integren és més variable, però predominen els que estan formats per 8, 10 o 12 estrofes. Aquestes contenen sis versos amb retronxa, és a dir, que reprenen els dos darrers versos de la tornada inicial, formada aquesta per quatre.

Els versos són sempre heptasil·làbics, amb molt comptades excepcions. Les *rimes* més freqüents són

abab/cdcdab (ab) i abab/cddcab (ab), tot i que sovint hi ha rimes més o menys lliures.

Pel que fa als *autors* dels goigs, hem de dir que, moltes vegades, tant la lletra com la música són anònimes. L'autor només sol figurar en els goigs més moderns, i gairebé sempre es tracta d'un capellà, del rector de l'església, etc. En aquests casos, és bastant normal que la lletra l'hagi escrit una persona i la música una altra.

Les *edicions* de goigs solen ésser bastant freqüents, ja que molta gent que els canta, en acabar se'ls emporta o bé el compra. Molts goigs resulten difícils de datar, perquè sovint l'impressor descuarà el peu d'estampa o va ometre l'any de la seva impressió. De tota manera, de vegades hi ha elements, com podem ser la concessió d'indulgències o bé el contingut de la lletra, que ens indiquen alguna cosa.

En aquest sentit, possiblement l'edició més antiga que ha arribat a les nostres mans és una dels *Goigs del Gloriós Sant Roch de la Vila de Gironella*. Al peu d'estampa s'hi llegeix: "Abadal. F. 1675. Moya." Tot i així, la data sembla posada o sobreimpresa a mà, per la qual cosa resulta lògic mantenir les reserves, ja que les estampacions del segle XVII són molt rares.

Una vegada hem vist tot això, val la pena aturar-se una mica més en els temes de la *música* i del llenguatge emprats en aquestes composicions:

La major part dels goigs existents als Països Catalans no ens han per-

vingut amb la corresponent notació musical, ja que mentre la lletra era estampada amb més o menys cura, la melodia era fiada a la memòria de la gent. No obstant, dintre de la recopilació de goigs que hem fet, n'hem trobat un tant per cent molt elevat que sí duen impresa la música.

És bastant probable que aquestes tonades no siguin realment "populars", sinó que hagin estat obra d'un autor "culte", concret, per la qual cosa han hagut de ser impreses. Així, resulta que les tonades més populars són les que han arribat per tradició d'anònim, donat que les d'autor han esdevingut, normalment, massa difícils per a cantar-les el poble.

El fet és que sovint els goigs utilitzen músiques conegudes d'altres cançons, tonades "de manlleuta". En concret, n'hi ha tres o quatre que serveixen per molts goigs i que s'anomenen "pobres".

A part d'això, cal dir que les melodies dels goigs en general es caracteritzen per ser senzilles, espontànies i enganxoses, i per tenir un moviment alegre i lleuger. Una de les més populars a tota la comarca és la de Nostra Senyora de Falgars, que data aproximadament del s. XV i que és la més antiga que ens ha arribat escrita.

Pel que fa a la *llengua*, es constata que normalment els goigs fan ús d'un llenguatge que podríem qualificar d'estàndard. No obstant, en tractar-se de cançons populars, amb força freqüència adopten un to col·loquial que pot ser reforçat

per la presència de diàlegs, frases admiratives i d'altres recursos lingüístics. En alguns casos s'arriba fins i tot a fer servir expressions d'un gran primitivisme, com podem veure en els fragments que segueixen:

Per triomfar dels banyuts
i no us prenguin mai el pèl
pregueu sempre convençuts
a l'Arcàngel Sant Miquel
(Sant Miquel, L'Espunyola).

Los tirants molt irritats (...)
de ràbia ab les dents cruixia (...)
Ohiu sos ays i clamors
(St. Llorenç, Guardiola).

De vegades, trobem també formes vulgars com "Balam" en comptes de Betlem (N.S. del Roser, Berga); o bé la utilització de la paraula "Président per al·ludir a un prefecte romà: "lo President ab rigor/sagetas vos fa cremar" (St. Cosme i Damià, L'Espunyola, 1869).

Igualment, i malgrat que fonamentalment els goigs mantenen un nivell acceptable de sintaxi, es poden localitzar certes faltes d'aquest tipus i d'altres que indiquen una mala utilització de la llengua. Així, per exemple, en determinades ocasions té lloc la repetició d'un terme varies vegades, és a dir, que la correcció lingüística queda desplaçada a un segon pla davant la necessitat que la rima sigui exacta:

Columna de foc immoble (...)
del mig d'una roca immoble (...)
Si us prenen amb cor immoble (...)
Puix sou en el cel immoble (...)
(St. Eudald, Montmajor).

Com a contrapartida, en d'altres ocasions advertim la utilització d'un llenguatge culte, que en molts casos adquireix un to poètic, essent freqüent la utilització de metàfores i figures literàries:

Plena d'amor i dolcesa
amb el Sacre apostolat
veieu cumplir la promesa
del Paràclit devallat
(Sta. Maria de Lillet, La Pobla de Lillet).

Bé en floreixen de poncelles
en les branques del roser,
així són vostres capelles
en el català terror
(St. Sadurní, La Nou)

ARXIU

Un dels gravats més antics dels Goigs de Falgars.

Cal destacar, també, que en alguns goigs es troba una barreja d'estrofes escrites en termes cultes i d'altres amb formes col·loquials. Aquest fet fa pensar en la possibilitat que hagin recollit el seu contingut de diferents fonts, o bé que hagin estat redactats per dues persones o grups de persones distintes.

Vós sou la conxa d'Orient
de més perfecta hermosura
d'ahont la perla més pura
nasqué sense detriment;
Vós sou lo sol resplandent
i estrella de matinada.

Pasturant per son sostento
de Saus un bou venturós
en un bosc molt escabrós
senyals dona de contento;
i advertiren lo portento
de cosa tan impensada.

(N. Sra. de Falgars, La Pobla de Lillet)

Per acabar, podem dir que la majoria dels goigs, a causa de l'època en què van començar a ésser impresos (s. XVI, XVII, XVIII...) contenen innombrables catalanisms i incorreccions ortogràfiques, tal com acabem de veure, per exemple, en l'última estrofa ressenyada ("Sostento", "contento", "portento"...). Tanmateix, la seva correcció suposaria en molts casos el trencament de la rima i de la melodia; i a part, en la memòria popular ja hi són apresos d'aquesta manera.

2

CONTINGUT, ESTRUCTURA I INVOCACIONS

Segons la definició que fa J. Amades, els goigs "són una cançó religiosa laudatòria i encomiàstica, a vegades narrativa i descriptiva, dedicada a ponderar les gràcies i virtuts del Nostre Senyor, de la Mare de Déu per ella mateixa o sota algun dels innombrables títols i advocacions amb què és venerada, o bé algun Sant, Santa, beat o benaventurat. Moltes vegades aquestes cançons no són pas dirigides abstractament a la persona divina, sinó concretament a una imatge determinada que la simbolitza."

El contingut sol explicar la troballa d'una imatge o d'unes reliquies, la vida i el martiri d'un Sant, els miracles que la seva intercessió ha obrat, la protecció que exerceix damunt una regió, etc. És normal trobar diferents goigs dedicats a una advocació concreta, fins i tot dins el mateix poble. A vegades el propòsit és el que cadascun es canti a una festivitat determinada. Així per exemple, cal ressaltar que en els goigs de Sant Joan i dels Sants Urbici, Víctor, Zenon i Felícola, tots ells de Viver i Serrateix, hi ha present dues oracions al final del text per a ser resades en distintes dates.

Per altra part, existeixen goigs amb un contingut més o menys fixat que es van reeditant al llarg dels anys, i d'altres que han estat escrits en moments molt puntuals i amb una finalitat molt definida. Aquest és el cas de les "Súplices a Maria Santíssima de la Mata", de Castell del Riu, que com diu a l'encapçalament li són dedicades "per alcansar lo benefici de la pluja".

Passant a concretar més, cal dir que els goigs dedicats a Sants màrtirs —que com hem vist són els predominants al Berguedà— segueixen més o menys aquest model d'estructura:

—Alguns aspectes de la vida del Sant, enfatitzant les seves virtuts.

—Al·lusions històrico-llegendàries (es sol tractar de l'època romana).

—Conversions o prodigis que va obrar el Sant.

—Descripció detallada del seu martiri.

—Presència de la divinitat per ajudar-lo a suportar els turments.

—Poders miraculosos del Sant.

—Invocació del poble i al·lusions a la devoció que li tenen.

I si es tracta d'una Mare de Déu trobada, el contingut sol ser el següent:

—Explicació de la troballa per un bou.

—Reacció d'alegria del poble.

—Construcció d'una capella per a la Verge, prop de l'indret on va ser trobada.

—Poders miraculosos que té.

—Invocació del poble i referències a la devoció de que és objecte.

De tota manera, no sempre es segueixen aquests ordres més o menys lògics. De vegades, les diferents parts del contingut no estan ben estructurades i hi ha trossos que semblen autèntics afegits o bé succeeix que s'expressen dues o tres idees, es torna sobre la primera, se n'afegeixen d'altres, es reitera el contingut d'una estrofa amb diferents paraules, etc.

Temes més freqüents dels goigs

D'altra banda i amb independència dels punts esmentats, hi ha tota una sèrie de temes que es solen repetir en molts goigs, els més importants dels quals ressenyem a continuació:

Quan el goig es dirigeix a una Mare de Déu, trobem que Aquesta és relacionada bàsicament amb dos aspectes: amb la protecció maternal i amb la fecunditat.

Com ja apuntàvem anteriorment, les connexions de Maria amb la fecunditat dels camps i de la natura en general són molt freqüents, i en particular abunden les metàfores que associen a la Verge amb flors i plantes —rosa, lliuri, falguera, etc—. Igualment, també apareix molt sovint relacionada amb l'element aquàtic i especialment personificant una "font de salut", és a dir, simbolitzant el centre del qual parteix l'aigua, entesa com a força vital. Vegem-ne alguns exemples:

ARXIU LUIGI

La troballa de la Mare de Déu de Queralt segons Junceda.

Ara sou Verge Maria
la senyora d'aquests prats;
i vetlleu de nit i dia
les collites i els remats
Oh Regina venerada
de les pluges i dels vents

(M. de Déu dels Torrents,
L'Espunyola)

Com sou Vos la font sellada
que ens sadolla redemptora
rou diví plogut dels cels,
aigua pura de consol
que enardeix tothom qui plora
entre onades i bruels.

(Verge de l'Assumpció, Santa Maria de Merlès).

De tota manera, l'associació amb l'aigua i amb les flors també és pre-

ARXIU LUIGI

Les al·lusions llegendàries també són presents als goigs. (Sant Jordi).

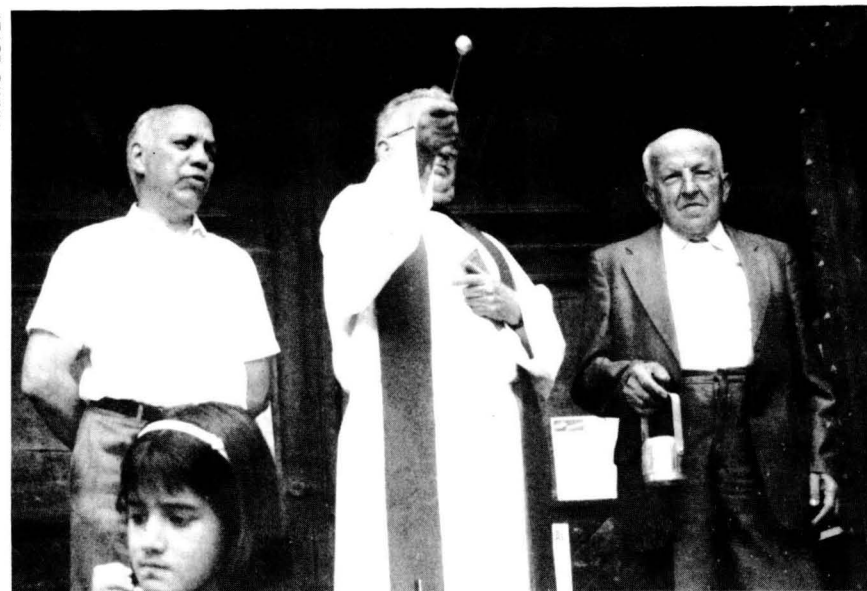
sent a d'altres goigs que no es dediquen a la Mare de Déu, sinó a Sants i a Santes.

Pel que fa a la dimensió maternal i a la bondat de Maria, sembla que encara són més abundants les referències:

Teniu un caient de mare
i una llum celestial
que us traspua per la cara
oh Regina maternal (...)
Verge i mare dolorida (...)
Oh mestressa bondadosa (...)
Dolça Verge camperola,
etc.

(M. de Déu dels Torrents,
L'Espunyola.)

ARXIU LUIGI

La benedicció "oficial" dels Elois a Berga.

Mare sou del Redemptor (...)
Plena sou de tan d'amor
per eix poble devot vostre (...)
i mare sempre estimada (...)
i clama a vostra bondat
etc.

(Sta. M. de Merola, Puig-reig).

Independentment d'aquestes, també giren en el mateix sentit de lloança a l'aspecte maternal de Maria les cançons en què s'assenyalen els "goigs terrenals" de la Verge, o bé el dolor que va patir en presenciar el calvari del seu fill. Els set goigs "terrenals" de la verge (l'Anunciació, el Naixement de Crist, l'Adoració dels Reis, la Resurrecció, l'Ascensió, la vinguda de l'Esperit Sant i l'Assumpció), són presents, per exemple, en les cançons dedicades a les Mares de Déu del Roser (Berga), de la Mata (Castellar del Riu), i a Santa Maria de Lillet (de la Pobla). El sentiment de dolor apareix especialment en el cas de la Mare de Déu de la Pietat (Berga) i al de la Verge de l'Assumpció (Sta. Maria de Merlès).

Com a tercera dimensió de la Verge que trobem als goigs, podem incloure el seu paper de llum i guia pels creients. Abunden les metàfores en aquest sentit:

Del solei de la carena
resplendiu clarors de Cel;
la Comarca s'enlluerna
i en els cors es fon el gel
(N. S. de Corbera, goigs nous, Castellar del Riu)

Sou estrella que guiau
als navegants per est mon
(N. S. de Corbera, goigs vells, Castellar del Riu.)

Vos sou lo sol resplendent
i estrella de matinada
(N. S. de Falgars, la Pobla de Lillet)

Finalment, podem al·ludir també a la faceta metafísica de Maria, que trobem ressaltada quan s'assenyala la seva preeminència en el cel o la seva perfecció superior:

Vos pujà el Rei perdurable
al celestial convit
on estau en lloc major
prop del Fill clara i serena
(Santa M. de Lillet, la Pobla).

puix cap altra criatura
més perfecte s'ha plasmat
(Sta. M. de la Guàrdia, Sagàs).

Passant a tractar un altre punt, direm també que és freqüent que en molts goigs es descriguin alguns dels *actes concrets protagonitzats pels vilatans* amb l'objecte de demostrar la seva devoció envers al-

guna advocació. Així per exemple, tenim:

—*La construcció d'un temple, capella, etc.*

Sentvos luego fabricada
una ermita en que'us adora
(M. de Déu de Queralt, Berga)
Tot Llinàs allí alegrant-se
de sa venturosa sort,
del Ajuntament alcanza
confirma'l felis acort
d'erigi al peu de la mata
l'hermós temple que arà's veu
(M. de Déu de la Mata, C. del Riu, versió segona).

—*L'antiguitat del culte*

Puix aquesta rogalia
fa mil anys que us ve invocant
(St. Joan, Viver i Serrateix)
D'antic temps sou d'aquí honrat
amb filial devoció
(St. Roc, la Pobla de Lillet)

—*El fet d'acudir el poble en processó, tant una vegada descoberta la imatge (si es tracta d'una Mare de Déu), com en altres ocasions:*

Ab carinyo y afició
tot lo poble va acudir
à eixa costa va venir
ab devota professió
(M. de Déu de Queralt, Berga)
De l'Assumpció a Nadal
—admirable romiatge—,
les formigues, de viatge
vénen a morir ací dalt.
(M. de Déu de La Quar)

—*Altres celebracions en honor d'una advocació:*

Vostra festa els Poblatans
amb gran pompa celebrem
pels carrers vos aclamem
ja en la nit del dia abans,
no deixem cap animal
sense engalanar per Vós
(St. Eloi, la Pobla de Lillet)

Vostra festa amb alegria
honrarem amb cants i flors
(St. Jordi, Sagàs)

Igualment, bastants goigs inclouen descripcions de la *geografia local*, i en especial de l'indret dels ermitatges:

Dins la humil esglesiola
apleten el folc nombrós
que s'estén des de l'Erola
fins a l'orri de Cal Ros.
Des de Berga a la Cerdanya
qui no sent vostre marruc?
(Sta. Maria, Castellar de N'Hug)

La benedició "popular" dels Elois a Berga, al crit d'"aigua!".

El Cadí és vostra bandera
Pedraforca el ferm altar
(Madona Sta. Maria, Gósol)

Són també força freqüents les al·lusions a regions geogràfiques llunyanes, com poden ser els llocs de naixença dels Sants o les zones on van estendre les seves peregrinacions. Així, per exemple, el goig dedicat a Sant Andreu, de Sagàs, parla d'Escítia, Bitínia, Tràcia, Cappadòcia...

Dintre d'altres cançons, hi trobem referències a *esdeveniments històrics viscuts pel poble* en un moment o altre. En concret, i havent estudiat 67 goigs, hem localitzat els següents:

—Còlera de 1854 (N.S. del Paller, Bagà/N. S. de la Popa, Borredà).

—Guerra de Independència (Santa Maria d'Avià)

—Presència musulmana (N. S. de l'Hospitalet, Gósol/St. Martí, La Nou/ St. Jaume, Puig-reig/N.S. de La Quar)

—Presència franca (St. Martí, La Nou)

—Relacions senyorials (N. S. de l'Hospitalet, Gósol)

—Guerra Civil Espanyola (M. de Déu de La Quar/S. Sebastià, Olvan)

—Segona Guerra Mundial (N. S. Popa, Borredà)

—Origen del poble (Santa Maria de N'Hug)

—Pestes, guerra, fam i una plaga de llagosta. Tots aquests fets no estan datats (N. S. de la Popa, Borredà/St. Eudald, Montmajor/M. de Déu de Queralt, Berga)

A part, podem parlar també d'*al·lusions històrico-llegendàries*, no viscudes directament pel poble. En aquest sentit sovint es fa esment a l'època romana (gairebé sempre quan es tracta d'un goig dedicat a un màrtir). A part, el goig dedicat a St. Esteve de Bagà, descriu alguns aspectes d'una batalla que va tenir lloc a Granada l'any 1147, mentre que el de St. Roc de la Pobla de Lillet parla d'una pesta a la ciutat de Piasenza en una data sense determinar. Per últim, es fan referències a la Història de Catalunya en general en els goigs de St. Jordi de Sagàs i Santa Maria de N'Hug.

En altre sentit i dintre del que són purament *al·lusions llegendà-*

ARXIU LUJIGI

El dia de Sant Marc a Queralt, la celebració d'un vot de poble.

ries o mitològiques, veiem que en alguns casos apareix la figura del drac, com a símbol de les forces negatives:

Mentre que a Déu pregàveu,
us aparegué un dragó;
amb la creu estant guarnida,
Vós el féreu rebentar

(Sta. Margarida, Gósol)

Des de la lluita tremenda
entaulada amb el tirà,
sou l'heroi de la llegendada
del drac, que vàreu matar

(St. Jordi, Sagàs)

Un altre tema que molt sovint és present en els goigs és la contraposició entre el Bé i el Mal, que es manifesta majoritàriament en els que estan dedicats a Sants màrtirs. En aquests casos, el Bé està representat pel Sant i el Mal per la personalitat que el mana turmentar.

Altres vegades es tracta d'una lluita directa entre el Dimoni i una figura divinal:

En tan tremenda batalla
Ell se mostrà General,
Y á Lusbel y á sa canalla
Llensà a la presó infernal

(St. Miquel, Fígols)

I, en tercer lloc, són també abundants els casos en què el Mal el simbolitzen gents que pertanyen a altra religió i raça (jueus, musulmans, pagans, idòlatres...):

Els jueus aprofanats
contra vos s'amotinaren

(St. Esteve, Montmajor)

Derrotat, ben lluny fugia
el vil poble sarraí
(St. Martí, La Nou)

No cal dir que la victòria final, d'una manera o altra, sempre respon al bé.

La intenció didàctica dels goigs

Els goigs constitueixen una manera molt eficaç de fixar en les ments del poble una sèrie d'ensenyances morals. Aquesta fixació ve facilitada per certs elements: l'existència d'una rima molt exacta, el fet d'estar musicats i tenir una melodia senzilla, la presència de la imatge del Sant, etc.

La veritable finalitat dels goigs és aquesta, juntament amb la voluntat de lloar la divinitat i la petició de dons. D'aquesta manera, veiem que no importa massa l'exactitud del contingut (els dos goigs que es canten a Olvan en honor de Sant Sebastià ofereixen versions diferents sobre la seva mort), ni l'autenticitat de la imatge trobada. Tampoc importa massa que, per exemple, Sant Martí i Sant Sadurní de La Nou hagin estat representats en el gravat del goig exactament amb la mateixa figura. Igualment, de vegades trobem estrofes d'una composició que pràcticament no tenen cap contingut i que juguen simplement un paper emfasitzador i reiteratiu.

En alguns casos la intenció didàctica és molt evident i ve reforçada per la utilització de frases imperatives o similars:

Si desitgeu ser tinguts
entre'ls habitants del cel
preguen sempre convençuts
al Arcàngel Sant Miquel

(St. Miquel, L'Espunyola)

Qui voldrà ser prosperat
en la terra y en lo cel:
Prenga per son advocat
al Arcàngel Sant Miquel

(St. Miquel, Fígols)

Invocacions i peticions de dons

El factor de la sol·licitud de dons és també fonamental en la pràctica totalitat dels goigs. Sovint es demana als Sants i a la Mare de Déu la seva protecció i intercessió davant Déu d'una manera global. La petició se sol fer amb humilitat i seguint un raonament lògic, és a dir, que la tornada o la cobla comença amb una locució causal ("per", "puix", "ja que"), i acaba amb l'"ergo": "concediu-nos", "atorgueu-nos", "apiadeu-vos" de la retronxa.⁹

Les raons que s'al·leguen són variades:

Puig vostre zel fervorós
Del de Déu és inflammat
Siau lo nostre Advocat
Sant Elías gloriós

(St. Elies, Avià)

Puig que sempre sou estat
de pagesos gran honor:
Guardeu-vos sempre de mal
Sant Isidre llaurador

(St. Isidre, Avià)

Per rebre el favor de l'advocació,
és necessari tenir autèntica fe:

Si us invoquen amb fe vera
a tothom doneu ajut

(St. Llop, Montmajor, versió 2)

A qui amb fervor vos implora
cap gràcia no li és negada

(Sta. Maria de Merola, Puig-reig)

Fins i tot, i per prevenir-se de la possibilitat que la petició no es complís, el goig de Nostra Sra. de Corbera (Castellar del Riu) assenyalava:

Lo que no alcanza de Vos
lo favor que vos demana
no sia per cert dubtós,
que sia per vostra falta,
sino perque ell vindrà
ab impuresa de cor.

De tota manera, en altres casos sembla que els implorants es posin a la mateixa altura que el Sant o la Verge, i gairebé podríem dir que intenten fer un contracte d'un a un (devoció a canvi de favors):

Puix sou de tot aquest poble
devotament invocat:

Sant Eudald, màrtir tan noble,
siau-nos sempre Advocat

(St. Eudald, Montmajor)

A vegades, fins i tot, la invocació pren gairebé un to imperatiu:

Puix voleu ser venerada
en aquest lloc tan quiet,
oiu-nos, Verge Sagrada
Maria de Grasolet

(M. de Déu del Gresolet, Saldes)

Si sou consol dels mortals,
y Reyna de compassió,
Mostreu vos nostra Advocada
Mare de Consolació

(N. Sra. de la Consolació, Cercs)

A part d'aquestes invocacions de caire general, la immensa majoria dels goigs en presenten d'altres contra coses concretes, ja sigui demanant-les directament a l'advocació de què es tracti, o bé assenyalant els poders que té el Sant o la Mare de Déu en qüestió. Hi ha, però, algun goig que té purament i simplement l'objectiu de lloar a l'advocació, sense que es faci cap petició particular. Aquest és el cas, per exemple, del de Sta. Maria de Lillet i de Santa Maria de N'Hug.

De peticions, n'hi ha de tota mena:

—*Contra les epidèmies* (pesta, lla-gosta i plagues en general, còlera...)

—*Contra calamitats humanes o naturals* (guerra, fam, "mals anys", sequera, pedregada, tempesta, torbonada...)

—*Per protegir contra malalties de tota mena o guarir-les* (sordera, ceguesa, coixera, hipropèsia, berrugues, "baldats", mal de coll, tren-cadura, neulí...)

—*Sol·licitud d'ajuda* (per anar al Cel, en el moment del part, a mares i nens, per proporcionar llet a les mares, a mares desconsolades, per conservar l'enteniment, per conservar la vista, per retornar l'alegria...)

—*Per ajudar als qui realitzen feines modernes* (minaires, bombers, ferroviaris...)

—*Sol·licitud d'harmonia social* (pau, treball, germanor...)

Des del punt de vista qualitatiu predominen les invocacions que abarquen tot possible mal, seguides de les que demanen protecció i guia, i a continuació les súpliques

ARXIU LUIGI

De peticions n'hi ha de tota mena. La Mare de Déu de Queralt ajudà "los ro-meus de 1814 salvats miraculosament al tornar de Roma" quan va ser invocada.

contra la sequera i malalties en general. No hi ha, però, una especialització clarament definida en el que concerneix als poders miraculosos de les advocacions: treient d'algun cas —com el St. Roc i la pesta o el de St. Isidre i els llauradors— en què a un Sant determinat se li atribueixen un poder concret, en general les peticions es dirigeixen a qualsevol advocació, probablement a aquella en què es té més fe, o la que ha estat erigida en patrona del lloc, etc.

Un altre aspecte que cal remarcar és el fet que en els goigs més moderns s'observa una tendència a què les peticions concretes desapareguin, igual que els detalls del martiri quan es tracta d'un sant màrtir. Veiem també que es van introduint noves peticions com pau, treball, germanor... i protecció per als miners, ferroviaris, treballadors de les fàbriques, etc. Tot això constitueix una mostra evident de com les condicions de vida han evolucionat.

La concepció de la vida que reflecteixen els goigs

Però en general, dels goigs se'n desprèn una concepció de la vida molt dura, totalment dependent de les forces naturals, sotmesa a les penúries de les malalties i sempre sota el fantasma de la fam i de la mort. Aquí tenim alguns exemples:

En aquesta vida trista
(Sta. Llúcia, la Pobla de Lillet)

aquesta terra ingrata
(Santa Maria, Cercs)

en esta mortal jornada
(Sant Joan, Vilada)

a molts la terra no cobra
per haver-vos reclamar
(sant Eudald, Montmajor)

El món és un engany, una aparença, un bosc:

feu d'est bosch salvats surtim
(N. Sra. del Bosc, L'Espunyola)

totalment deixau lo Mon
coneixent be los enganys
y miserias que en ell són
(St. Roc, Gironella)

Davant tot això, és necessari rebre de la divinitat el consol i l'esperança:

ARXIU

Els miners demanen protecció per Santa Bàrbara (Peguera-Fígols, 1910).

Sou l'estrella de bonança
oh Mare de santedat!
fèrtil pluja en sequedat
i en tot cas, dolça esperança
(Mare de Déu del Remei, Avià)

Consolació en tempestats
consolació en las orugas
consolació en las marfugas
consolació en los blats
consolació en sequedats
consol en tota aflicció
(N. S. de la Consolació, Cercs)

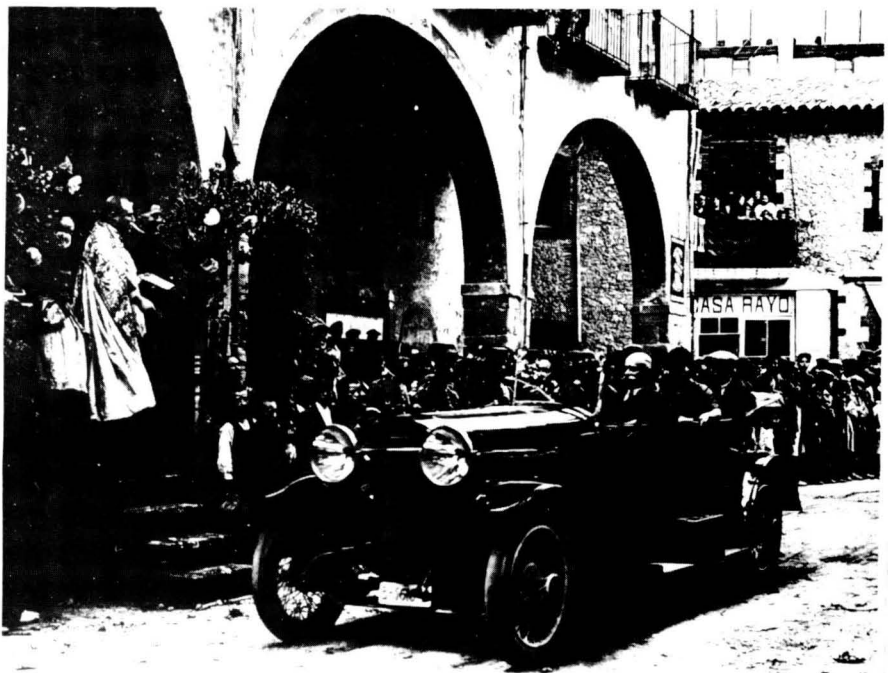
La importància de guanyar el cel
també es fa palesa amb força freqüència, si bé sovint d'una mane-

ra implícita. En altres casos, es prega directament per aquest motiu:

Puix el cel us escollia
per guiar-nos al destí
(S. Martí, La Nou)

Quin consol, quin dolç conhort
és pels sants la nova vida:
recordeu-la, tot fent via,
que com ells nostra serà
(S. Sebastià, Olvan, versió 2)

En aquesta mateixa línia, i des d'una òptica actual, resulta curiós comprovar que en els goigs no es perceben en cap moment símpto-

Les innovacions tecnològiques també produeixen noves advocacions, com Sant Cristòfol, patró dels conductors. (Berga 1921).

mes de rebel·lia contra aquesta situació tan adversa, ni cap expressió que poguéssim relacionar amb el que modernament anomenaríem "lluïta de classes". Sembla com si el poble que va crear aquestes cançons no tingués confiança en trobar una millora a la terra, i que acceptés plenament les jerarquies establertes.

D'aquesta forma, trobem per exemple que quan es narren les vides de Sants es ressalta sobe tot la seva fe, els miracles i les conversions que van realitzar, més que el paper que avui podríem anomenar "social", de solidaritat amb els humils, de caritat, etc. Així, doncs, se'ls presenta fonamentalment com a herois de la fe cristiana davant altres creences, i es subratlla la seva superioritat sobre els homes corrents en comptes d'emfasitzar aquells aspectes que els igualarien amb aquests.

I en la mateixa línia, també s'ha d'assenyalar que a una versió humorística que hem pogut obtenir que es canten a Capolat a la Mare

de Déu dels Tossals, tot el que hi ha és una sàtira dels costums populars, i cap mena d'atac als més poderosos:

Feu que la fadrinalla
vagin al temple
Feu que viudos i viudes
donguin exemple
Feu que les donselletes
seia ben castes
Els marits i mullers
de bones pastes

Per acabar, només cal insistir en el fet que aquestes observacions que hem fet són, evidentment, molt someres i amb totes les limitacions que suposa aproximar-se a la mentalitat d'una època passada amb una òptica actual. A part, queden un munt de qüestions per estudiar i aprofundir: per què s'han acceptat algunes advocacions forànies —Sant Isidre Llauredor— i altres no; per què ha minvat tant el culte a determinades advocacions amb una llarga tradició (Mare de Déu de Gresolet, Mare de Déu dels Tossals...); per què hi ha advocacions locals que són venerades

per gent d'altres pobles amb més devoció que les seves pròpies (com és el cas de la Mare de Déu de Falgars i els habitants de Guardiola de Berguedà)... I un llarg etcètera.

Probablement es podrà donar resposta a algun d'aquests interrogants, però molts altres continuaran oberts.

NOTES

1. La xifra és d'Antoni Comas a: Martí de Riquer/Antoni Comas/Joaquim Molas: *Història de la Literatura Catalana*, vol. V, p. 256. Barcelona, Ariel, 1964-1987.
2. Com a lectures bàsiques sobre els goigs a Catalunya, recomanem: el treball d'A. Comas citat a la nota anterior; Joan B. Batlle: *Los goigs a Catalunya. Breus consideracions sobre son origen i sa influència en la poesia mística popular*. Barcelona, L'Arxiu, 1924; Joan B. Batlle: *Los goigs a Catalunya en lo segle XVIII*. Barcelona, Tipografia Catòlica, 1925; Joan Amades/Josep Colomines: *Els goigs*. Barcelona, Imatgeria popular catalana (s.d.); Joseph Anglade: *La "dansa" provençale et les "goigs" en Catalogne*. "Estudis Universitaris Catalans" (Homenatge a Antoni Rubió i Lluch), XXI (1936); A. Serra i Baldó: *Els "goigs de la Verge Maria" en l'antiga poesia catalana*. "Estudis Universitaris Catalans" (Homenatge a Antoni Rubió i Lluch, II), XXII (1936); V. Serra i Boldú: *Llibre d'or del rosari de Catalunya*. Barcelona, 1925; Lluís Millet: *El cant popular religiós*. Barcelona: Heinrich i C., 1912.
3. Un inventari exhaustiu dels llocs del culte del Berguedà, el trobareu a Josep M. Gavin i Barceló: *Inventari d'esglésies, 17 Berguedà*. Valldoreix: Arxiu Gavin, 1985.
4. Vid. W.A. Christian: *De los santos a María: panorama de las devociones a santuarios españoles desde el principio de la Edad Media hasta nuestros días*, a C. Lisón Tolosana (ed.): *Temas de Antropología Española*, pàgs. 49-106. Madrid: Akal, 1976 (Colección Manifiesto, Serie Antropología, 27).
5. Vid. Josep Armengou i Feliu: *El santuari de la Mare de Déu de Queralt*. Granollers, Montblanc, 1971 (Biblioteca Excursionista, 12).
6. Narcís Camós: *Jardín de María plantado en el Principado de Cataluña*. Barcelona, 1657. Hi ha una edició facsimil, publicada el 1949, amb pròleg d'Eduard Junyent.
7. *Ibid.*, p. 473.
8. Carmelo Lisón Tolosana: *Perfiles simbólico-morales de la cultura gallega*, p. 8, Madrid, Akal, (2) 1981.
9. Antoni Comas, op. cit., pàg. 288.

El pas del temps porta canvis de tota mena, però el cant dels goigs encara ressona en capelles i santuaris, i la devoció popular guarda i continua tradicions del passat. (Sant Pere de Madrona i Queralt).

Margarita Briones
Joan Santacreu

INVENTARI DE GOIGS DEL BERGUEDÀ

SANTS

	Lloc de culte	1 ^{er} vers
ANDREU, ap.	Gargallà (Montmajor)	Ja que sou tan poderós
"	Cal Pallot (Puig-reig)	Puig que a son apostolat
"	Sagàs	Ja que sou tant poderós
ANTONI, abat	Bagà	Ja que sempre vencedor
"	L'Esgleiola (L'Espunyola)	Puix de penitents model
ANTONI M. CLARET	Colònia Viladomiu	Puix la terra que heu llaurada
ANTONI DE PÀDUA	Colònia Rosal	Sigueu nostra fortalesa
"	Cp. St. Antoni (Gironella)	Puix l'amor que us fa preguera
BARTOMEU, ap. i mr.	Sant Bartomeu, La Valldan	Vostra gran virtut us féu
"	Casserres	Glòria a Vós puix mereixeu
BERNABÉ, ap.	Llinars (Castellar del Riu)	Puix del Crist, Vós la doctrina
BLAI	Fonollet (Casserres)	Com Déu de sus llum divinas
CEBRIÀ (vid. "CORNELI")	—	—
CLIMENT	L'Espunyola	Puig vostre nom nos combida
CORNELI, papa i CEBRIÀ, bs.	St. Corneli (Cercs)	Per l'amor que us conduia
COSME i DAMIÀ (Sants Metges)	Sants Metges (L'Espunyola)	Puix no hi ha dolença humana
"	"	Puig Deu vos ha dat virtut
DAMIÀ (vid. "COSME")	—	—
ELIES	Cp. Sant Elies (Avià)	Puig vostre zel fervorós
ELOI	Berga	Puig gosau la claretat
"	La Pobla de Lillet	Vós que en la Cort celestial
ESTEVE, diaca i protomàrtir	Bagà	Protomàrtir bondadós
"	Pujol de Planès (Montmajor)	Oh Protomàrtir gloriós
"	Vall d'Oriola, La Guàrdia (Sagàs)	Per Jesús que us escollia
"	St. Esteve de Tubau (Frontanyà)	Proto-Màrtir de fe santa
EUDALD, mr.	Sorba (Montmajor)	Puix sou de tot aquest poble
GAUDENCI, bisbe i mr.	Montclar	Puig que sempre generós
ISIDRE	Avià	Puix que sempre sou estat
"	Obiols (Avià)	Puig que nostra pagesia
"	Berga	Ja que en la gloria gosau
"	Gargallà (Montmajor)	Puig que sempre sou estat
"	Gironella	Puig que sempre sou estat
"	"	Puig que sempre heu estat
"	La Pobla de Lillet	Puig que sempre heu estat
JAUME, ap.	Berga	Invoquem ab tot fervor
"	Colònia Vidal	Puix goseu d'excelsa glòria
"	Vilacireres (Gósol)	Gran lloançà tothom doni
JOAN BAPTISTA	Berga	Puig de Deu sou confessor
"	Cornudella (Castellar de N'Hug)	Sou Precursor del Senyor
"	St. Joan de Montdarn (Serrateix)	Puix aquesta rogalia
"	Vilada	Puix de Deu la ma esforçada
JORDI	Sagàs	Flor de cavalleria
JULIÀ	St. Julià de Cerdanyola	Puig que Déu vos destinà

LAUREÀ (vid. "PLÀCID")	—	—
LLEÏR	Avià	Ja que gran gloria y valia
LLOP	Motmajor	Puig sou font tan miraclera
"	"	Puig la real descendencia (COBLES)
LLORENÇ	Bombers de Berga	Berga desitjosa un dia
"	St. Llorenç prop Bagà	Sant Llorens de Déu amat
MARC	Gironella	El devot que us implora
"	"	Puix al Cel teniu Corona
"	Viladomiu Vell	Al devot que vos implora
MARÇAL	Puig-reig	Bisbe, sant y confessor
MARTÍ, bisbe de Tours	Avià i 10 llocs més	Puig en lo cel exaltat
"	Avià	Puig que a Martí, el Senyor
"	La Guàrdia (Sagàs)	De monjos espill i guia
"	La Nou	Puix el Cel us escollia
MATEU	L'Ametlla de Merola	Puix que cenyiu l'aureola
MAURICI	St. Maurici (La Quar)	Vostra victoria, y valor
MIQUEL ARCÀNGEL	Correà (L'Espunyola)	Per triomfar dels banyuts
"	Peguera	Qui voldrà ser prosperat
PAU, bisbe de Narbona	St. Pau de Casserres	Puix l'Església avui pregona
PERE, ap.	St. Pere de Madrona (La Valldan)	Puix pel cel sóu designat
"	"	Com de Jesucrist hereu
"	L'Esgleiola (L'Espunyola)	Aquest poble que us venera
PLÀCID	La Pobla de Lillet	Puig que sou tant poderós
PLÀCID, LAUREÀ i VICTÒRIA	Olvan	Martirs de Deu molt amats
PONÇ, mr.	Molers (Saldes)	Puig de gracies sempre ompliu
QUIRZE i JULITA, mrs.	Sant Quirze de Pedret (Cercs)	Puig del Cel sou cortesans
RAMON NONAT	E. la Salut (Berga)	Coneixent que es pols i cendre
ROC	Bagà	Déu etern per sa clemencia
"	Gironella	Puix que Deu per sa clemencia
"	Gósol	Puig que tots tant humilment
"	St. Salvador (Cercs)	Puig que tots tant humilment
"	La Pobla de Lillet	Déu etern per sa clemencia
ROMÀ	La Clusa (Castell de l'Areny)	Diaça molt eminent
SADURNÍ	Malanyeu (La Nou)	Puig la teniu confiada
"	Fonollet (Casserres)	Puix el món lloa joiós
"	Montmajor i 4 llocs més	Puig lo cel lloa gustós
SEBASTIÀ, soldat mr.	Monclar	Puix que el poble de Montclar
"	Montmajor	Martir sant molt singular
"	Olvan	Puig sempre al poble cristià
"	"	Celestial és la metgia
URBICI, VÍCTOR, ZENON i FELÍCOLA	Sta. Maria de Serrateix	En el cel on se gaudeix
VICENÇ, diaça i mr.	Obiols (Avià)	Puix del Crist foreu atleta
"	Castell de l'Areny	Ja que gran poder y valia
"	Navel (Montmajor)	Ja que sou tan poderós

VÍCTOR (vid. "URBICI")

—

—

ZENON (vid. "URBICI")

—

—

SANTES

ÀGATA

AURÈLIA de Niça

BÀRBARA

EULÀLIA de Mèrida

"

FE

FELÍCOLA (vid. "URBICI")

JULITA (vid. "QUIRZE")

LLÚCIA

"

"

MAGDALENA

MARGARIDA

RITA de Cassia

"

SEVERINA

VICTÒRIA (vid. "PLÀCID")

Lloc de culte

Casa Mateus (Sagàs)

Colònia Pons

Fígols i 9 llocs més

Berga

Gironella

St. Fe (Bagà)

—

—

Bagà

Obiols (Avià)

La Pobla de Lillet

Cp. Boixader (Vallcebre)

Gósol

Cp. Vall de Baix (Berga)

Mas Lledó (Puig-reig)

Saldes

—

1.er vers

Martyr de Deu molt amada

Puig felís al cel fugías

Dins el temple i dins la mina

Verge y màrtir molt hermosa

Verge, Màrtir molt ditxosa

De Màrtirs porteu corona

—

—

Puig al cel teniu posada

Puig al cel teniu posada

Puig al cel teniu posada

Puix que gràcies a balquena

Sou espill de santa vida

Puig que sou tan exaltada

Puig que sou tan exaltada

Puig sou llum del cel baixada

—

MARIA

Advocació

Mare de Déu de l'ANTIGUITAT

"

Verge de l'ASSUMPCIÓ

Santa Maria d'AVIÀ (N. S. de la Llet)

Santa Maria de la BAELLS

"

Mare de Déu del BOSC

Mare de Déu del CASTELL

Mare de Déu de la CONSOLACIÓ

"

Mare de Déu de CORBERA

"

Verge dels DOLORS

Verge de Déu de les ESPOSES (o Espases)

"

Mare de Déu de FALGARS

"

Nostra Senyora de FÀTIMA

Mare de Déu de GRESOLET

"

"

"

Santa Maria de la GUÀRDIA

"

Mare de Déu de l'HOSPITALET

(o de Roca-Sança)

Santa Maria de N'HUG

"

Santa Maria de LILLET

Verge de LURDES

"

Santa MARIA

Lloc de culte

S. Antiguitat (Casserres)

"

Sta. Maria de Merlès

Sta. Maria d'Avià

La Baells

"

Cp. del Bosc (L'Espunyola)

Saldes

St. Salvador (Cercs)

"

Corbera (Castellar del Riu)

"

Gironella

St. Julià de Cerdanyola

"

Santuari de Falgars (La Pobla)

"

Vilada

Gresolet (Saldes)

"

"

"

La Guàrdia (Sagàs)

"

Grèixer (Guardiola)

Castellar de N'Hug

"

Monestir de Lillet (La Pobla)

La Nou

"

Gósol

1.er vers

Puix nostra intercessora

Ab lo nom de Senyora

Per la glòria que a tota hora

Cels y terra, gran Senyora

A Vos saludam Senyora

Puix en Vós trova l'esprit

Puig del Bosch sou nomenada

Puig per vostres fills, Senyora

Si sou consol dels mortals

Puig que'ls fills de la Vadella

Puix lo mon à vos reclama

Puix del cel sou tresorera

Puix sou mare dolorosa (COBLES)

Puig que sempre heu estat

Puig que Déu ens ha donat

Vostres goigs, Verge sagrada

Fent vostre elogi, Maria

Dolça Mare i Reina Sagrada

Puix per celestial decret

Puig de molts sou visitada

Puix voleu ser venerada

Puix que sou repòs i vida

Puix sou nostra llum i guia

Vostres goigs amb alegria

Puix en aqueix lloch retret

De Déu sou la tresorera

No naixéreu en cap cova

Mare del gran Redemptor

Puix sou Rosa veneïda

Puig la Nou vostra presencia

Flor de verges, la més pura

Mare de Déu de la MATA	Santuari de la Mata (Llinars)	Puig tot lo mon vos acata
"	"	Si la alabansa us es grata
"	"	Advocada y Mare nostra (SÚPLIQUES)
Santa Maria de MEROLA	L'Ametlla de Merola	Verge sou immaculada
Verge de MONTSERRAT	Colònia Prat (Puig-reig)	Ja que'n sou bella Pastora
Mare de Déu dels OMS	S. dels Oms (St. Jaume de Frontanyà)	Bosc i cel feixen els poms
"	"	Dels Oms gran miraculosa (COBLES)
Mare de Déu de PALLER	Santuari de Paller (Bagà)	Puig que Déu, Verge Maria
Mare de Déu de la PIETAT	Cp. carrer de la Pietat (Berga)	Plens de fe y de humilitat
Mare de Déu de la POPA	Borredà	Puix vostre amor maternal
Mare de Déu de la QUAR	Santuari de la Quar	Sota l'ombra tutelar
"	"	Ja que Deu vos va nombrar
"	"	Puig sou reina poderosa
"	"	Gran Senyora ab alegria
Mare de Déu de QUERALT	Santuari de Queralt	Celestial Emperadora
"	"	Puig la nostra (o vostra) serralada
"	"	Puig per ser nostra alegria
"	"	Fent vostre elogi Maria
"	"	Ab lo cor de ternura (COBLES)
"	"	Con muy tierna devoción
"	"	Celestial emperadora (GOZOS)
"	"	A cantar tus glorias vamos
Mare de Déu del REFUGI	Fàbrica de Lluís Ne (Berga)	Pujem l'escala santa
Mare de Déu del REMEI	St. Pere de Madrona (La Valldan)	Puig teniu un cor de mare
"	Cal Castanyer (Avià)	Consol sou de l'afligit
"	"	Puig regnau sobre los sants
Mare de Déu de la RODONELLA	La Rodonella (Cercs)	Com per art de meravella
Mare de Déu del ROSER	E. St. Esteve (Bagà)	Vostres goigs amb gran plaer
"	Berga	"
"	Fonollet (Casserres)	"
"	Gargallà (Montmajor)	"
"	S. de l'Antiguitat (Casserres)	Salvi-us Déu, Maria (GOIGS DE LA PLUJA)
Verge de la SALUT	Vall de Baix (Berga)	Del carrer que vos venera
Verge del Mas SANTAMARIA	Viver i Serrateix	Vostre nom Santa Maria
Mare de Déu de Cal SARRAÍS	Cp. Cal Sarraís (Berga)	De Cal Sarraís, Senyora
Santa Maria de SERRATEIX	Serrateix	—
Mare de Déu dels TORRENTS	Els Torrents, Correà (L'Espunyola)	Si de Vos Verge sagrada
"	"	Escolteu la humil instància (SÚPLIQUES)
Mare de Déu de la TORRETA	St. Feliu de Lluelles (Montmajor)	En lo cel valerosa
Mare de Déu dels TOSSALS	S. dels Tossals (Capolat)	Puig que Déu vos ha exaltada
"	"	Oh Verge dels Tossals (COBLES)
Mare de Déu de VALLDAURA	Monestir de Valldaura (Olvan)	Des l'aurora que el sol daura
"	"	Vostres goigs amb veu alsada
"	"	Per la dolça benaurança

CRIST, MAJESTAT, SANTÍSSIMA TRINITAT

CRIST	Lloc de culte	1er vers
"	Castell de St. Ferran (Berga)	Puix estau en Creu clavat (COBLES)
"	"	Cantarem la Majestat (COBLES)
MAJESTAT	Cp. Sta. Creu (Montmajor)	Per l'amor que amb tanta pena
"	La Pobla de Lillet	Puig vos ha crucificat
SANTÍSSIMA TRINITAT	La Portella (La Quar)	Cantarem la Majestat
"	Sta. Maria de Merlès	Sacra Divina Unitat
"	Viver	Sacra Divina unitat
"	"	Puix el nostre Déu no es cansa